

Evaluarea măsurilor de promovare a sănătății și educație pentru sănătate prin emisiuni radio în domeniul patologiei infecțioase efectuate în populația Republicii Moldova în perioada anilor 2003 – 2013

A. Druc, *V. Sofronie

Department of Epidemiology, Nicolae Testemitanu State Medical and Pharmaceutical University
165, Stefan cel Mare Avenue, Chisinau,

Republic of Moldova

*Corresponding author: +37369368107. E-mail: vasilesofronie@rambler.ru

Introducere

În Republica Moldova la 01.01.2014 activează 62 de posturi de radio prin eter, 4 posturi de radio prin satelit – Micul samaritean, Russkoe radio, Fresh FM, Hit FM; 1 post de radio prin fir – radio Chișcăreni. Din 62 posturi de radio prin eter, 7 sunt cu acoperire națională – radio Moldova, Prime FM, Publica FM, Vocea Basarabiei, Radio Noroc, Hit FM, Maestro FM; 9 – posturi de radio cu acoperire regională – Micul samaritean, BBC, Jurnal FM, Ploaia de argint, Fresh FM, Radio Chișinău, Russkoe radio, Teleradio Găgăuzia, Radio Plai; 37 de radiouri sunt posturi de radio locale. Conform Legii privind supravegherea de stat a sănătății publice 10-XVI din 03.02.2009, art. 48 Difuzarea informațiilor de promovare a sănătății, prevede:

- (1) Campaniile și acțiunile de masă pentru informare, educare și comunicare în vederea promovării sănătății, organizate de persoane fizice și juridice, se avizează de către Serviciul de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice.
- (2) Difuzorii de publicitate sînt obligați să acorde informațiilor dedicate promovării sănătății cel puțin 5% din timpul/spațiul publicitar zilnic, în modul stabilit.
- (3) Conținutul informațiilor prevăzute la alin.(2) va fi aprobat în prealabil de Serviciul de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice.

Scopul lucrării

Studierea măsurilor de promovare a sănătății și educație pentru sănătate prin emisiuni radio realizate în Republica Moldova în domeniul patologiei infecțioase organizate și efectuate de sistemul sănătății în perioada anilor 2003 – 2013.

Materiale și metode

Au fost examinate și evaluate formularele statistice – 50 SĂN pe perioada anilor 2003 – 2013 prezentate de instituțiile raionale și republicane în adresa Centrului Național de Sănătate Publică.

Evaluarea a fost efectuată prin adaptarea măsurilor efectuate la indicii statistici intensivi și extensivi în spectrul de cercetare pe teritorii administrative, instituții și numărul medicilor pentru fiecare teritoriu. Prelucrarea statistică s-a efectuat computerizat prin metoda descriptivă de studiu.

S-au analizat măsurile de promovare a sănătății și educație pentru sănătate prin emisiuni radio, efectuate în domeniul patologiei infecțioase în 2 municipii (Chișinău și Bălți), 35 de raioane și 19 instituții medicale republicane în perioada 2003 – 2013. Studiul este bazat pe evaluarea PS și

EPS prin emisiuni radio în domeniul patologiilor infecțioase și parazitare, tuberculozei și maladiilor sexual-transmisibile și SIDA.

Rezultatele obținute și discuții

În perioada anilor 2003-2013, conform rapoartelor statistice, în Republica Moldova, au fost efectuate în total 165941 de emisiuni radio în domeniul promovării sănătății și educație pentru sănătate. Conform figurii 1 cele mai multe emisiuni au fost făcute de raioane – 154527 emisiuni, revenindu-le 92,86%, apoi urmat de municipii cu 3,88% (6462 emisiuni radio), instituțiilor republicane revenindu-le 3,19%, iar ministerelor și departamentelor 109 emisiuni radiofonice, ceea ce constituie 0,07%.

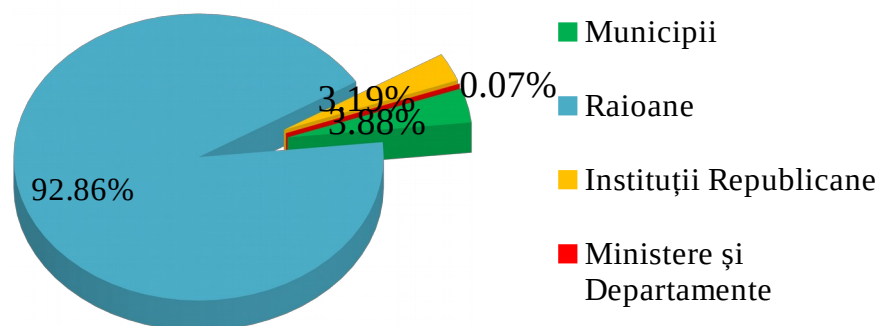

Fig. 1 Ponderea emisiunilor radio efectuate în total pe teritoriul Republicii Moldova în perioada anilor 2003-2013

Evaluarea măsurilor de promovare a sănătății și educație pentru sănătate, prin analiza emisiunilor radio în profilaxia maladiilor infecțioase, difuzate în perioada anilor 2003 – 2013, a relevat că 18,3% din volumul total de emisiuni radio au fost destinate în scopul profilaxiei maladiilor infecțioase și parazitare, tuberculozei, maladiilor sexual-transmisibile și SIDA (fig. 2).

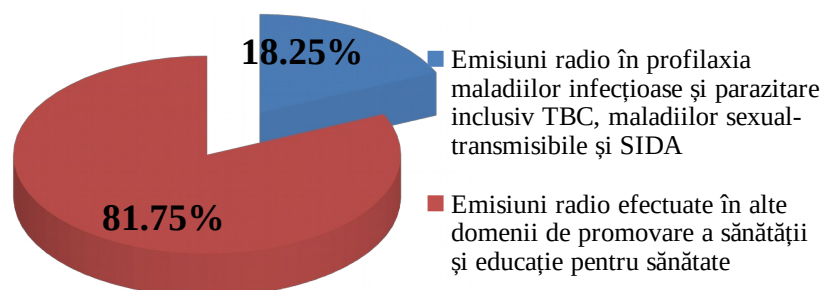

Fig. 2 Ponderea emisiunilor radio în profilaxia maladiilor infecțioase și parazitare, tuberculozei, maladiilor sexual-transmisibile și SIDA din numărul total de emisiuni radio în RM pe anii 2003 – 2013

Analizând mai detaliat acești ani, observăm că în anul 2010 s-a înregistrat cel mai mic nivel de promovare a sănătății prin emisiuni radio în domeniul bolilor infecțioase (14,2%), ca mai apoi, în următorul an, 2011, să atingă ponderea cea mai mare de 36,1% (fig. 3). Emisiunile radio în restul domeniilor au acumulat un procentaj de la 63,9%, pînă la 85,8%. Mai constatăm faptul că în ultimii 3 ani a crescut nivelul de promovare a sănătății și educație pentru sănătate în domeniul bolilor infecțioase.

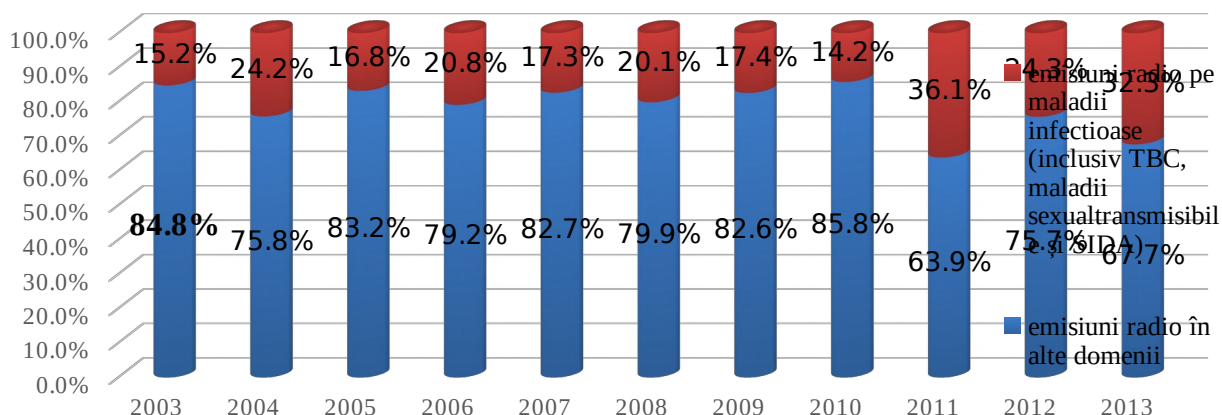

Fig. 3 Ponderea emisiunilor radio în profilaxia bolilor infecțioase din nr. total de emisiuni radio în Republica Moldova în perioada anilor 2003 – 2013

Urmărind dinamica emisiunilor radio în promovarea sănătății și educație pentru sănătate la 100.000 populație și la un medic în RM în perioada anilor 2003 – 2013, observăm o creștere bruscă, apoi una treptată pînă în anul 2009, cînd atinge cel mai înalt nivel de 1015,61 ‰ și 5,06 emisiuni radiofonice la un medic, iar în următorii doi ani scade pînă la 30,64 ‰ și 0,11 emisiuni revenite unui medic, iar în anul 2013 a ajuns pînă la 19,78 ‰ și 0,06 emisiuni radio la un medic.

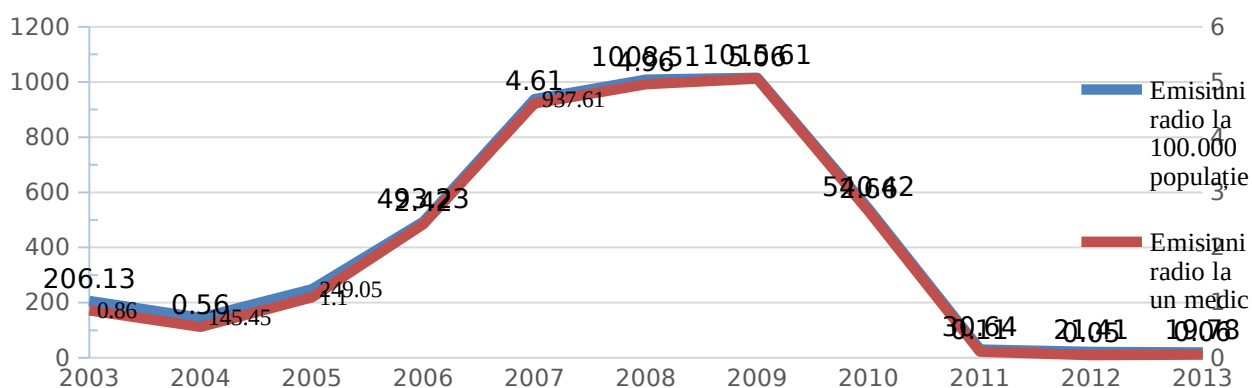

Fig. 4 Dinamica emisiunilor radio în promovarea sănătății și educație pentru sănătate la 100.000 populație și la un medic în Republica Moldova în perioada anilor 2003 – 2013

Pentru a vedea care este ponderea emisiunilor radio difuzate în cele 3 domenii studiate (maladii infecțioase și parazitare, tuberculoză, maladii sexual-transmisibile și SIDA) și de asemenea în fiecare raion în parte, s-a făcut un calcul care poate fi vizualizat sub formă de diagramă, prezentată mai jos (fig. 5).

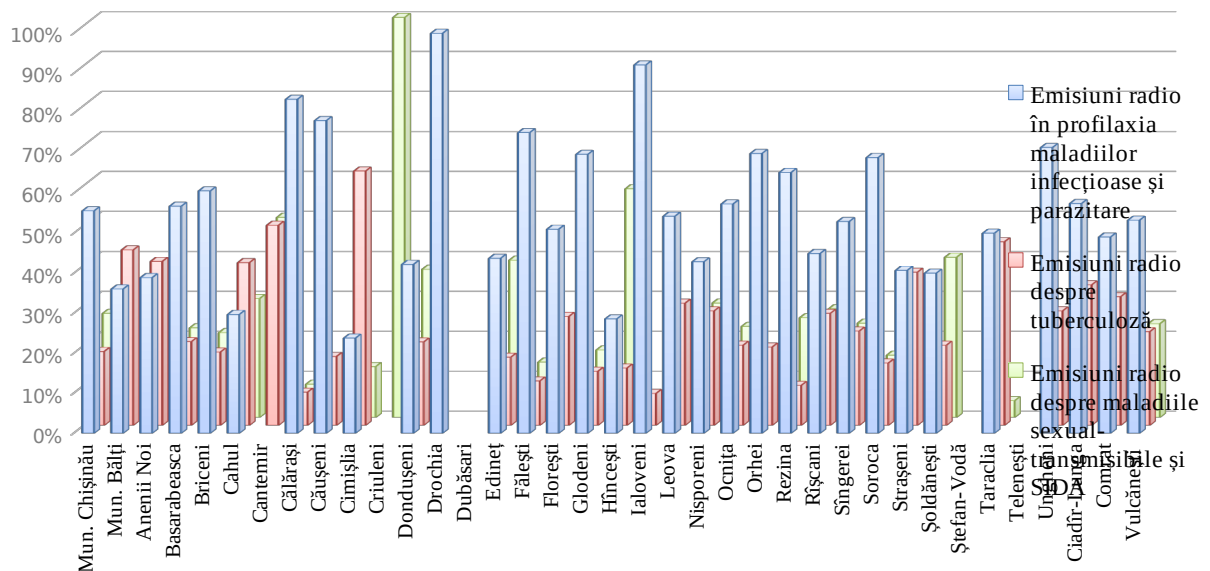

Fig. 5 Ponderea emisiunilor radio în maladii infecțioase și parazitare, tuberculoză, maladii sexual-transmisibile și SIDA în raioane în perioada anilor 2003 – 2013

Din toate raioanele studiate, evidențiem raionul Dubăsari, Ștefan-Vodă și Telenești, care nu au difuzat nici o emisiune radio în domeniul maladiilor infecțioase și parazitare, tuberculozei, maladiilor sexual-transmisibile și SIDA. Cu părere de rău și alte raioane nu au nici o emisiune radio în una sau doua din domeniile menționate, astfel încât 5 raioane (Cantemir, Criuleni, Dubăsari, Ștefan-Vodă și Telenești) nu au organizat emisiuni radio în profilaxia maladiilor infecțioase și parazitare, tot atâtea (Criuleni, Drochia, Dubăsari, Ștefan-Vodă și Telenești) nu au organizat emisiuni în profilaxia tuberculozei, iar în domeniul maladiilor sexual-transmisibile și SIDA nu au difuzat nici o emisiune radio 6 raioane (Drochia, Dubăsari, Ialoveni, Ștefan-Vodă și Telenești). Deci, din cele 35 de raioane și 2 municipii, au difuzat emisiuni radio în toate cele 3 domenii de promovare a sănătății și educație pentru sănătate, doar 27 de raioane și municipiile, ce constituie 82,86%.

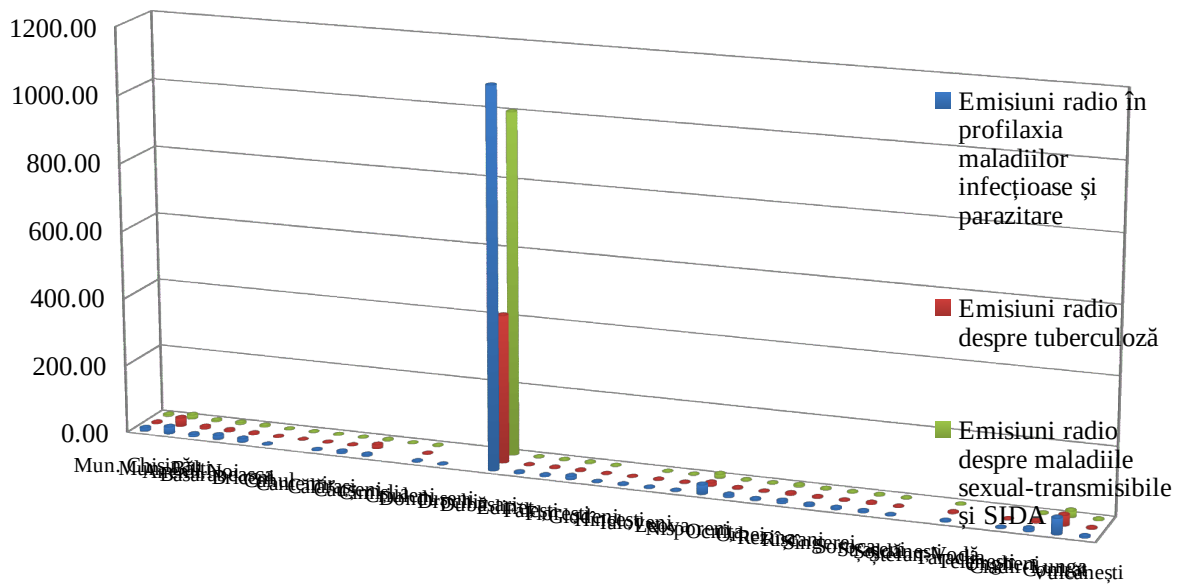

Fig. 6 Distribuția emisiunilor radio la 100.000 populație, în mediu pe an

Conform distribuției emisiunilor radio în mediu pe an la 100.000 populație, cel mai înalt nivel a fost obținut de raionul Edineț cu 1113,12‰ emisiuni radio în profilaxia maladiilor infecțioase și parazitare, restul raioanelor avînd 46,49‰ (raionul Comrat) și mai puțin, în domeniul profilaxiei tuberculozei, raionul Edineț s-a înregistrat cu 433,67‰, urmat de raionul Comrat (30,41‰) și de municipiul Bălți (25,05‰), iar în domeniul maladiilor sexual-transmisibile și SIDA au fost cele mai multe emisiuni radio distribuite iarăși în raionul Edineț – 1003,68 emisiuni la 100.000 populație, locul doi fiind ocupat din nou de raionul Comrat (17,82‰) și locul trei revenindu-i municipiului Bălți (11,56‰).

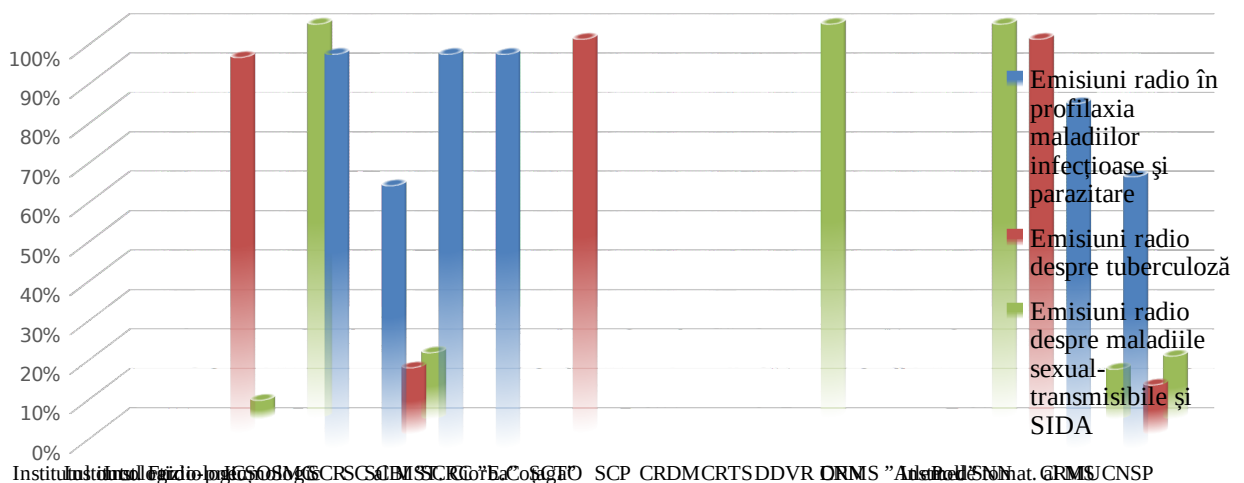

Fig. 7 Ponderea emisiunilor radio în maladii infecțioase și parazitare, tuberculoză, maladii sexual-transmisibile și SIDA în Instituții medicale republicane în perioada anilor 2003 – 2013

În ceea ce privește instituțiile medicale republicane (fig. 7), în perioada anilor 2003 – 2013, situația este următoare: ICȘOSMC, SCR, SCBI „T. Ciorbă”, SCRC „E. Coțaga”, SCTO, DDVR, Institutul de NN și Policlinica Stomatologică a MS au difuzat emisiuni radio în una din cele 3 domenii de promovare a sănătății și educație pentru sănătate. Institutul de Ftizio-pneumologie, SC al MS și CRMU în 2 domenii și doar CNSP a realizat în toate cele 3 domenii emisiuni radio de promovare a sănătății.

Concluzii

1. În perioada 2003-2013, conform rapoartelor statistice, în Republica Moldova, au fost efectuate în total 165941 de emisiuni radio în domeniul promovării sănătății și educație pentru sănătate. Astfel, raioanelor le-au revenit 92,86%, municipiilor – 3,88%, instituțiilor republicane – 3,19% iar ministerelor și departamentelor – 0,07%.
2. Din toate raioanele studiate, evidențiem raionul Dubăsari, Ștefan-Vodă și Telenești, care nu au difuzat nici o emisiune radio în domeniul maladiilor infecțioase și parazitare, tuberculozei, maladiilor sexual-transmisibile și SIDA. Iar din cele 35 de raioane și 2 municipii, au difuzat emisiuni radio în toate cele 3 domenii de promovare a sănătății și educație pentru sănătate, doar 27 de raioane și municipiile.
3. Conform distribuirii emisiunilor radio în cele trei domenii de profilaxie în mediu pe an la 100.000 populație, cel mai înalt nivel, cu un decalaj semnificativ, a fost obținut de raionul Edineț.
4. În ceea ce privește instituțiile medicale republicane, în perioada anilor 2003 – 2013, ICȘOSMC, SCR, SCBI „T. Ciorbă”, SCRC „E. Coțaga”, SCTO, DDVR, Institutul de NN și Policlinica Stomatologică a MS au difuzat emisiuni radio în una din cele 3 domenii de promovare a sănătății și educație pentru sănătate. Institutul de Ftizio-pneumologie, SC al MS și CRMU în 2 domenii și doar CNSP a realizat în toate cele 3 domenii emisiuni radio de promovare a sănătății.

Bibliografie

1. Ivan A. Tratat de epidemiologie a bolilor transmisibile [Treatise of epidemiology of communicable diseases]. Iași: Polirom, 2002;65.
2. Prisăcari V. Epidemiologie generală. Bazele medicinei prin dovezi [General Epidemiology. Basics of medicine through evidence]. Chișinău, 2012;68, 91, 320-326.
3. Prisăcaru V, Malai Em. Optimizarea educației pentru sănătate după modelul infecțiilor intestinale [Optimizing health education by the model of intestinal infections]. Chișinău, 2006;99.
4. Barabas M, Chicu V, Gilca V, s. a. Epidemiologie (Manual de lucrări practice) [Epidemiology (Manual on practical work)]. Chișinău, 1998.
5. Calmâc V. Unele aspecte privind educația pentru sănătate și promovarea sănătății [Some aspects of health education and health promotion]. Anale științifice ale USMF Nicolae Testemițanu [Scientific Annals of Nicolae Testemitanu State University of Medicine and Pharmacy]. Vol. 2: Probleme de sănătate publică (igienice, epidemiologice și management) [Volum 2: Public health problems (sanitary, epidemiological and management)]. 2000; 399-404.

6. A. Druc, V. Sofronie. Assessment of the measures on health education in the field of infectious diseases for the population of the Republic of the Moldova in 2006-2011. Curierul Medical Nr.1(Vol.57) 2014, Chișinău, 2014. p.82
7. Manoil A, Sofronie A, Sofronie V. Radio "Sănătatea" – o metodă eficientă de informare și comunicare în sănătate. Profilaxia maladiilor – garanția sanatații [Radio "Health" – an effective method of health information and communication. Disease prevention – health guarantee]. Materialele conferinței științifice-practice dedicate jubileului de 15 ani de la integrarea serviciului sanitaro-epidemiologic de stat al municipiului Chisinau [Scientific-practical conference materials dedicated to the 15th anniversary of the integration of the state sanitary and epidemiological service of Chisinau]. Chișinău, 2007.
8. Sofronie V, Sofronie A. Internetul – o cale spre comunicare în sănătate și promovare a sănătății. Profilaxia maladiilor - garanția sănătății [Internet – a path to health communication and health promotion. Disease prevention - health guarantee]. Materialele conferinței științifice-practice dedicate jubileului de 15 ani de la integrarea Serviciului sanitaro-epidemiologic de stat al municipiului Chișinău [Scientific-practical conference materials dedicated to the 15th anniversary of the integration of the state sanitary and epidemiological service of Chisinau]. Chișinău, 2007.
9. Sofronie V, Pistruga A. Metode informaționale în educația pentru sănătate oferite populației din raionul Edineț. Profilaxia maladiilor – garanția sănătății [Informational methods of health education provided for the population of Edinet region. Disease prevention – health guarantee]. Materialele conferinței științifico - practice dedicate jubileului de 15 ani de la integrarea Serviciului sanitaro-epidemiologic de stat al municipiului Chișinău [Scientific-practical conference materials dedicated to the 15th anniversary of the integration of the state sanitary and epidemiological service of Chisinau]. Chișinău, 2007.
10. Cotelea A. Promovarea sănătății – aspecte științifice [Health promotion – scientific issues]. Anale științifice ale USMF "Nicolae Testemițanu" [Scientific annals of Nicolae Testemitanu State University of Medicine and Pharmacy]. Ed. XI. Vol. 2. Chișinău, 2010;33-36.